

OPINA națională

Revistă săptămânală de informație, opinie și idei de larg interes național
editată de FUNDATIA „ROMÂNIA DE MÂINE”

Dezbateri publice și evenimente Institutului de Sociologie și Opinie Publică din cadrul Fundației „România de Mâine”

Starea națională după zece ani de tranzitie. ROMÂNIA ÎNCOTRO?

DEMITIZAREA ISTORIEI ASCUNDE DEMOLAREA ISTORIEI

Convorbire cu academicianul Dan BERINDEL,
Președintele Secției de Științe Iсторice și Arheologie
a Academiei Române

– Stimate domnule academician, cum definiți rolul și însemnatatea istoriei în societatea românească după zece ani de tranzitie, când la nivel înalt se afirmă că „istoria nu ține de foame” sau că „istoria nu ne învață nimic”, date fiind problemele cu care România se confruntă acum și despre care nici se spune că nu și găsesc corespondent în trecut?

– Neîndoilevoie, cunoașterea istoriei joacă un rol de seamă în existența oricărei societăți umane. Cu atât mai mult când este vorba despre o națiune de dimensiuni mai mici, când nu este vorba despre o mare putere. Și cu atât mai mult când această țară mică este și izolată de multe țări realmente frânte. Noi, români, suntem singurii reprezentanți ai romanității orientale, nu avem pe alții în preajma noastră, nu suntem în situația spaniolilor care au alături pe portughezi și pe francezi, francezii au alături pe italieni; noi nu avem alături pe nimeni dintre cei cu care suntem înruditi. În această situație, cu atât mai mult este necesară cunoașterea istoriei. Istoria este pentru fiecare națiune, ca și pentru fiecare om, un reazem puternic care o ajută să străbate temurile și mai ales ajută ca greutățile să fie depășite. Pentru că, desigur, istoria este o știință ca toate științele, dar această știință este mult mai umană decât științele exacte, ea răspunde direct necesităților omului și, în afară de aceasta, ea poate fi foarte utilă în

mersul înainte al oricărui popor. Deci, eu sunt convins că istoria ține de foame în timpul când ne este foame.

– Și atunci, cum se explică această nefastă minimalizare a însemnatății istoriei? De unde și pe ce că răzbate ea la temelia noastră morală, încercând să o erodeze?

– Statutul istoriei, în orice societate, depinde, în primul rând, de clasa conducătoare, de clasa politică, de guvernări; de ei depinde dacă i se dă sau nu atenție, exact ca și în cazul culturii. Din nefericire, uneori nu se realizează că de importanță este istoria, după cum nu se realizează totdeauna că de importanță este cultura în existența unei națiuni, a unui popor, mai ales atunci când, repet, este vorba despre o națiune de dimensiuni mai mici. În ceea ce ne privește pe noi, români, putem spune că deosebi am ieșit în rândul întâi mai ales prin cultură și prin istoriografie. Să ne gândim la un Cantemir, la un Xenopol, la un Hasdeu, la un Iorga, la un Părvan, la un Gheorghe Brătianu numai pentru a enumera câteva nume mari, de istorici români remarcabili, care, totodată, sunt omologați și astăzi ca personalități de seamă ale istoriografiei mondiale. Deci, aceste mari personalități ne-au ajutat în trecut și este evident că tocmai în baza acestui adevărat s-ar impune ca statutul istoriei, ca cea mai umană dintre științe, să fie restabilit și să-i fie conferite toate valențele necesare pentru a-și putea desfășura activitatea, pe măsură

insușirilor avute. Ceea ce, trebuie să mărturisim cu tristețe, nu este cazul astăzi la noi. Istoria este astăzi marginalizată, ba chiar mai rău decât atât, este o știință aflată în dificultate, fiind confundată cu diferite teorii care tind să înlocuiască realitățile istorice prin așa-numitele mituri. O evoluție istorică de necontestat este prezentată distorsionată ca o evoluție mitologică și aici se ascund foarte mari primejdii, nu numai pentru istoriografie, dar chiar și pentru națiunea care este confruntată cu astfel de probleme.

Mihai IORDĂNESCU

(Continuare în pag. 2)

Anul 2000-Anul Eminescu

Preocupări economice în opera poetului nostru național

.....

Timpul scurs de la dispariția celui mai mare poet al românilor și, în același timp, unul dintre cei mai însemnați poeți daiți de Europa secolului al XIX-lea, Mihai Eminescu, a reliefat fără încetare grandoarea geniu lui acestuia, identificându-l cu poezia. Aceiași ani au dezvoltat înșă și caracterul mult mai complex decât se bănuia la început al operei sale. Iar în multilateralitatea lui, preocupările economice și sociale ocupă un loc ce merită tot mai mult cercetat și apreciat.

Desigur, se poate spune că Eminescu nu a fost un economist de profesie. Este adevărat! Dar cu tot atâtătătă se poate spune că el nu a fost deloc un poet rătăcit în problematica economică. Practic, situația lui a fost aceea a unui umanist care, din dragoste neînmurită față de om, nu se opea doar la cristalizarea și slefuirea în forme diamantine a limbii române, la dezvoltarea artistică a sensului fundamental al istoriei noastre de luptă pentru libertate, unitate și independență, ci și apleca, totodată, atenție și îndrepta privirea ageră spre clocolet vieții economice și sociale contemporane lui, făcând eforturi sistematice să-l înțeleagă nu numai istoric, dar și teoretic și practic spre a desprinde orizonturi și căi posibile de progres. În domeniul preocupărilor economico-sociale, Eminescu nu a fost doar contemplativ, un meditat, ci și un

combatant. Când era vorba de popor, verbul său exprima analiza și îndemna la acțiune sau te facea să gândești la necesitatea ei.

În preocupările lui Eminescu pentru problematica economică se pot desprinde trei mari cauze. *Prima*: dorința de a-și forma o concepție generală integrală asupra lumii, istoria și social-economicul având să constituie componente de seamă ale structurii Weltanschaung-ului său. De aici alegerea sa asupra teoriei economice generale, atât de înrudită cu istoria, filosofia și sociologia. *A doua*: necesitatea de a înțelege devenirea economică a unei națiuni și, îndeosebi, a celei române, el fiind în cel mai înalt grad preocupat de soarta economică a poporului nostru. De aici și preocupările sale sistematice pentru teoria economiei naționale. *A treia*: efortul de a participa activ la dezbaterea contradicțiilor și problemelor efective care frântau viața social-economică a românilor. De aici studierea fenomenelor și proceselor economice și sociale curente, a faptelor care le oglindesc, ca și a unor tehnici economice chiar.

Pe măsură ce Eminescu acumula experiență și se maturiza, cele trei direcții ale preocupărilor sale în problematica economică nu numai că s-au completat reciproc, dar au inceput să se și întreprindă.

(Continuare în pag. 4)

Ion
Creangă

110 ani de la
crearea în eternitate

Pagina 5

Legislația tranzitiei văzută de la catedră Joaca de-a Constituția (I)

prin două procedee deja celebre: ignorarea și încălcarea flagrantă a dispozițiilor constituționale. Au fost adoptate de-a valmă legi care călău în picioare aceste dispoziții, pe față, „la lumina zilei”, fără nici un fel de reținere. Iur semnalelor de alarmă trase de cei cu adevărat îngrijorați de scurta Constituție, cei care astăzi se zbat ca în chinurile facerii, încercând să o revizuască poenind din degete, le-au răspuns, în cel mai fericit caz, cu un căscat de plăcileală.

Numei că, în era vitezei, lucrurile s-au schimbat peste noapte. Toată lumea vrea să se schimbe căte ceva peici pe colo. Or, pentru schimbarea Constituției ar trebui să acționăm cu toții coerent, „pedalând” pe problemele majore a căror revizuire ar reprezenta cu adevărat o imbunătățire benefică a legii noastre fundamentale. Dar cine mai are timp de asemenea „chichite” în această cursă contracronometru pentru desemnarea întâiului schimbător de Constituție.

(Continuare în pag. 6)

Sesiunea de examene la Universitatea „Spiru Haret”

Argument al pregăririi de calitate

Pagina 7

DEZBATERE PUBLICĂ

sub egida

Institutului de Sociologie și Opinie Publică
din cadrul Fundației „România de Mâine”

Starea națiunii după zece ani de tranzitie. ROMÂNIA ÎNCOTRO?

In cadrul dezbatelii au apărut:

• Starea națiunii după zece ani de tranzitie. ROMÂNIA ÎNCOTRO?

Articol de prof.univ.dr. Aurelian BONDREA
(Adevărul de luni, 18 octombrie 1999 și Opinia națională, nr. 258)

• Repere economice

Articol de prof.univ.dr. Gheorghe ZAMAN,
directorul Institutului de Economie Națională
(Opinia națională, nr. 261 din 8 noiembrie 1999)

• Repere agricole

Articol de prof.univ.dr.doc. David DAVIDESCU,
membru al Academiei Române
(Opinia națională, nr. 262 din 15 noiembrie 1999)

• Repere programatice privind agricultura

Articol de dr.ing. Gheorghe STANCIU
(Opinia națională, nr. 262 din 15 noiembrie 1999)

• Costurile sociale și învățământul tranzitiei economice

Articol de academician Nicolae N. CONSTANTINESCU,
președintele Secției de Științe Economice, Juridice și Sociologice a
Academiei Române,
președintele Asociației Generale a Economiștilor din Roenânia
(Opinia națională, nr. 263 din 22 noiembrie 1999)

• Evaluări în plan social

Articol de prof.univ.dr. Gheorghe RĂBOACĂ
(Opinia națională, nr. 263 din 22 noiembrie 1999
și 264 din 29 noiembrie 1999)

• Etatismul, centralismul în economie blochează piața

Con vorbire cu prof.univ.dr. Constantin IONETE,
membru al Academiei Române,
director general al Institutului Național de Cercetări Economice
(Opinia națională, nr. 264 din 29 noiembrie 1999)

• Relansarea economiei nu se realizează numai prin austerioritate

Articol de prof.univ.dr. Mircea BOULESCU
(Opinia națională, nr. 265 din 6 decembrie 1999)

• Interesul național și politica externă a României

Prof. univ. dr. Constantin VLAD,
(Opinia națională, nr. 265, din 6 decembrie 1999)

• Calitatea actului politic

Articol de prof. univ. dr. Vasile M. CĂTUNEANU
(Opinia națională, nr. 266, din 13 decembrie 1999)

• Distorziuni și involuții în relațiile economice externe ale României

Prof. univ. dr. Constantin MOISUC
(Opinia națională, nr. 267)

• „Eu cred în destinul României!”

Con vorbire cu prof. univ. dr. Aureliu Emil SÂNDULESCU,
membru al Academiei Române
(Opinia națională, nr. 268)

• Reforma fiscală și creșterea economică

Lector univ. drd. Doina LEONTE,
Facultatea de Marketing și Comerț Exterior,
secretar general adjunct în Ministerul Finanțelor
(Opinia națională, nr. 269)

• Lipsa viziunilor mari în alinierarea strategică a României

Prof.univ.dr. Ioan GAF-DEAC
Facultatea de Management Financiar-Contabil,
(Opinia națională, nr. 270)

În curând vor apărea intervențiile:

- Prof.univ.dr. Gheorghe MANOLESCU
- Lector univ. Marin COMĂSA

Abonați-vă la revista „Opinia națională”!

Costul unui abonament trimestrial
este de 8.400 lei

Revista se poate procura prin abonament la toate
oficiile poștale din țară. În Catalogul RODIPET,
revista se regăsește la poziția 2.256.

De asemenea, solicitări de abonament se pot adresa
redacției cu plată prin mandat poștal sau dispozitie de plată
pe adresa: Fundația „România de Mâine”, Palatul Sporturilor
și Culturii, Parcul Tineretului, Sectorul 4, București, Cont:
2511.1/rol B.C.R., Sucursala Unirii

DEMITIZAREA ISTORIEI ASCUNDE DEMOLAREA ISTORIEI

Con vorbire cu
academicianul
Dan BERINDEI,
Președintele Secției
de Științe Istorice
și Arheologie
a Academiei Române

(Continuare din pag. 1)

– Nu vi se pare semnificativ că asemenea agresiuni asupra istoriei ca știință se manifestă concomitent cu atacurile asupra statului național unitar românesc? De ce apare tocmai acum – repet întrebarea – această tendință de marginalizare a istoriei?

– Istoria, de cel puțin două veacuri, a avut la noi statul unei științe care era totdeauna corelată cu evoluția acestui popor și legată de mersul lui înainte. Or, astăzi, sunt intr-adevăr forțe care, pur și simplu, înlătură istoria, o marginalizează, zicând că ea nu este necesară, că se poate merge în viitor fără să privim spre trecut. Totodată, eu cred că sunt și anumite realități trecute care astăzi jenează pe cei ce, pentru interese politice actuale, uneori foarte meschine, sunt dispusi a camufla niște realități istorice. Aș da că exemplu mult și recent discutatul manual de istorie apărut la Editura Sigma. Între altele, eu reproiez acestui manual – și am și spus-o la Comisia parlamentară unde am fost chemat în calitate de expert – că este inadmisibil ca un manual, alcătuit de trei transilvăneni și care poartă girul a trei referenți transilvăneni, să ignore, practic, istoria Transilvaniei timp de 4-5 veacuri. De prin veacul al 14-lea și până în veacul al 18-lea, acesta apropuse că lipsește, ca și cum nimic nu s-ar fi întâmplat în Transilvania. După opinia mea, acestă omisiune s-a făcut cu bună știință, având un singur scop: de a se acoperi niște realități, astăzi poate jenantă pentru unii. De a se acoperi faptul că români din Transilvania, în acele secole, erau doar tolerați și că exista o mare nedreptate care flința în acea parte a României de astăzi. Adevărul acesta nu este dorit, în numele, poate, al unei înțelegeri secrete cu conaționalii noștri de astăzi, reprezentanți printr-un partid propriu, dar uitându-se că nu acoperirea adevărului, ci mărturisirea lui este benefic și ajută la rezolvarea unor litigii, ca și la mersul înainte în comun. Evident că suntem sortiți, români și maghiari, să trăim laolaltă, dar în acest trai laolaltă trebuie să fim și unii, și alții sinceri. Or, faptul de a acoperi, ca și cum n-ar fi fost nimic, patru venuri de coexistență, așa cum a fost ea, cu lipsurile ei, nu rezolvă nimic, ci, dimpotrivă, complică lucrurile.

– Sesizată de asemenea practici neîntîlnifice, Academia Română are inițiativă interesante în direcția realizării unor sinteze de istorie românească; care sunt principalele inițiative de acest gen și în ce stadiu de realizare se află ele?

– Academia Română se ocupă, într-adevăr, de realizarea unor proiecte fundamentale. Printre acestea, în afara unui număr de dicționare, se află și proiectul unui

Tratat de istoria românilor – se cheamă astfel prin revenirea la denumirea dată de Xenopol, Iorga și Constantin C Giurescu – și acest tratat urmărește să aibă nouă sau zece volume. Este o lucrare fundamentală, menită, pe de o parte, să facă un bilanț al stadiului actual al istoriografiei, iar pe de altă parte să clarifice spiritele, foarte confuze în ultima vreme, când se duce, practic, o campanie de denigrare a istoriografiei noastre naționale. În sensul că excesele din trecut, care au apartinut factorului politic și nu oamenilor de meserie, sunt atribuite întregii istoriografii și, de asemenea, se caută să se arunce suspiciunea asupra veracității acestei istoriografii, ceea ce este și nedrept, și fals. Aș că, în orice caz, apariția acestui Tratat de istoria românilor va fi o realizare benefică, foarte utilă pentru societatea noastră. Sigur, în cazul când vor putea fi depășite niște greutăți, mai ales de natură financiară. Pentru o astfel de lucrare sunt necesare niște sume de bani, iar acestea, până acum, fie că n-au existat, fie că au venit prea târziu, la sfârșitul anului și cu condiția de a fi utilizate într-o lună, două, până la 31 decembrie. Deci, am avut mari complicații pe plan financiar care, uneori, ne-au impiedicat chiar să efectuarea unor deplasări. Pentru că o astfel de lucrare o realizăm împreună cu colegii de la Cluj-Napoca și de la Iași.

– Se lucrează succesiv sau concomitent la elaborarea tuturor volumelor?

– Până în clipa de față se lucrează concomitent; inițial, noi am stabilit că volumele vor apărea în ordinea închieririi lor, nu în ordinea lor cronologică, tocmai pentru a nu ține în loc lucrarea. De altfel, complicațiile cele mai mari le avem la primul volum, care acoperă o perioadă foarte îndlungită, până la Dacia romană și are mulți colaboratori. De aceea este ceva mai întârziat. În schimb, volumul al II-lea este foarte avansat, de asemenea volumele III și IV; astăzi, cel puțin trei volume vor fi definitivă chiar în acest an.

– Din căte știm, dv. coordonator toată lucrarea; ce probleme ridică această coordonare?

– În calitate de președinte al Secției de Științe Iсторice și Arheologie a Academiei Române, sigur că mi revine această operație, dar fiecare volum își are coordonatorul lui care răspunde pentru el. Sigur că există complicații și nu este o lucrare ușor de realizat. Fiecare autor este liber să-și expuna părerile, să și le susțină; problema este că, uneori, părerile nu converg și atunci trebuie întreprinse acțiuni de mediere, trebuie să fie găsit un numitor comun și.a.m.d. Nu este o treabă facilă, dar, oricum, eu mă străduiesc ca ceea ce se realizează să exprime o rezultantă că mai apropiată de stadiul real al cercetării în domeniul respectiv.

– Înțeleg că, între timp, anumite termene de elaborare, s-au mai prelungit peste limita stabilită inițial. De ce?

– S-au prelungit tocmai din cauza lipsei condițiilor materiale, dar suntem totuși într-un stadiu destul de avansat; anul acesta, cum vă spunem, vom avea cel puțin 3 volume bune de a intra la tipar. Dar în acel moment vor apărea alte probleme, legate de realizarea tiparului, de sumele necesare acestuia. Toate volumele se cer și să publicate în același format, pe aceeași hârtie, după aceea este vorba de un tiraj mare care, în sistemul actual de difuzare ineficient, va genera și alte probleme. Oricum, este nevoie de o sumă importantă investită aici pentru început. După care banii vor fi scoși, pentru că lucrarea va avea ecou. Dar mă întreb de unde vor veni acești bani? Din nefericire, sponsorizările sunt destul de subrede.

– Poate că, până atunci Academia Română va primi toate valorile imobiliare sau de altă natură ce i-au fost luate în 1948. De ce legea restituiri propri-etaților să nu funcționeze și în cazul Academiei Române?

– Să sperăm că le va primi, dar și atunci va fi nevoie de timp până ce aceste valori vor redeveni rentabile. Recunoaștem că am mai primit unele ajutoare. Aș cita un exemplu, devenit din nefericire postum: Ion Rațiu, auzind la o recepție că ne aflăm în impas și suntem obligați să amănim Congresul sud-est european, care a avut loc în vara trecută, s-a oferit spontan, fără să î se ceară, și ne-a pus la dispozitie 200 milioane lei. Și aşa s-a putut ține Congresul. De asemenea, trebuie să mulțumesc și directorului general al Loteriei naționale; în timp ce lansam o carte a lui Valeriu Răpău, am amintit de faptul că, în trecut, Loteria națională sprijinea dezvoltarea culturii și atunci directorul Loteriei ne-a oferit o sumă cu care ne-am descurcat anul trecut pentru tratat. Dar aceste sponsorizări au fost rezultatul întâmplării. Ion Rațiu a auzit o convorbire și directorul Loteriei naționale a fost de față la lansarea unei cărți. Dar alți oameni cu bani, și există mulți dintre aceștia...

– ...sponsorizează mai mult fotbal.

– Exact.

– Dar Agenția Națională pentru Știință, Tehnologie și Inovare mi se pare că are un fond special pentru asemenea lucrări. La sesiunea solemnă a Academiei Române, consacrată Anului Eminescu, chiar a fost lăudată pentru o astfel de beneficiă implicare financiară. Nu puteți apela și la sprijinul ei?

– Într-adevăr, această Agenție este condusă de un om foarte cooperant.

(Continuare în pag. 3)

Dezbateră publică sub egida Institutului de Sociologie și Opinie Publică din cadrul Fundației „România de Mâine”

Starea națiunii după zece ani de tranzitie. ROMÂNIA ÎNCOTRO?

(Continuare din pag. 2)

Din nefericire, această Agenție Națională este construită cu o direcționare spre științele exacte. Este drept că actualul conducător al ei este un om de bine și se străduiește să ne ajute, dar aceasta ca un fel de excepție. Sigur, pentru viitor ar trebui ca Agenția Națională să folosească măcar 20-25 la sută din fonduri pentru științele umane care n-au alt părinte. Mai ales că științele exacte beneficiază și de sprijinul ministerelor de resort, au deci posibilități mult mai mari decât avem noi, echipile lor găsesc mai ușor sprijin financiar.

Cum apreciați opinile unor specialiști cum că astăzi n-ar mai fi posibil lucrul în echipă pentru elaborarea Tratatului de istorie a românilor, bunăoară?

– Eu sunt convins că se poate face lucru acesta. Este drept, mai greu decât înainte, când se mergea pe un singur filon. Astăzi beneficiem de libertatea exprimării – la urma urmei, singura cucerire concretă din Decembrie 1989 – dar și libertatea are opinii ei și unul este tocmai că lucru în echipă a devenit destul de dificil. Dar nu imposibil. Și pot să spun că Tratatul de istorie a fost o experiență în această privință, iar volumele realizate demonstrează că lucru în echipă este posibil. Sunt și momente de divergență, când unii trag în dreapta, alii în stânga, dar până acum am reușit să depășim, colegial, pragurile apărute. În unele cazuri, soluția este admiserea a două teze, expuse ambele astfel încât cititorul să aleagă pe cea care i se pare mai apropiată de realitate. În orice caz, nu cred că este depășită această fază a muncii în echipă. De altfel, ea nu este o invenție a noastră. Și alte academii europene realizează asemenea lucrări. Și în orice caz nu se poate spune că ne-am putea lipsi de asemenea lucrări. În afară de tratate, există și alte lucrări, ca dicționarele istorice, pe care este imposibil să le realizeze un singur om. Deci, lucru în echipă se poate și vom demonstra aceasta când tratatul va apărea pe piață.

Cunoscând că adevărul istoric este unul singur, cum se explică faptul că opinile istoricilor noștri sunt uneori chiar divergente în aprecierea unor realități adânc cercetate de-a lungul anilor?

Desigur, calea de afăre a adevărului este lungă și are pragurile ei, care pot genera opinii diferite. Nu opinii diferite surprind, ci insistența cu care acestea sunt exacerbate și contrapuse interesului nostru național. Cum explică o asemenea desconsiderare a interesului nostru național?

– Unele probleme apar, într-adevăr, clare, dar să nu uităm că istoria este o știință în forță corelată cu politica. Este foarte greu să eviți politica aici pentru că trecutul este o armă politică și, în consecință, pozițiile politice diferite se oglindesc până și în interpretarea faptelor. Sigur că izvoarele sunt aseleagă, dar fiecare le interprează într-un fel. În plus, ingerințele din afară sunt văzute, iar când cineva este membru al unui partid, îl este greu să se depărteze de linia respectivului partid. De aceea, eu am susținut că un istoric adevărat nu trebuie să aibă o angajare politică, tocmai spre a rămâne un istoric adevărat. Sigur că noi avem construcția unui discurs de istorie națională care n-a fost inventat nici ieri, nici alătări, care nu este rezultatul, cum se zice, al comunității naționale, ci există de cel puțin

200 de ani, de la începutul istoriografiei noastre moderne. Acest discurs, în perioada comunismului național, a fost, dacă vreți, reactualizat și din reactualizare s-a căzut uneori în exagerare. Dar tulipina este o permanentă istorică și la ea nu se poate renunța. Nu numai din punctul de vedere al interesului național, dar și din cel al realității istorice care a fost cucerită în etape succesive și la care nu văd de ce am renunțat dintr-o motivație politică. V-am dat exemplul celor 4 secole de istorie transilvană, făcute uitate pentru ca să nu se supere cineva.

– Nu tot de aici provine și spiritul demolator, prezent astăzi în istorie și ca și în alte zone ale culturii noastre?

– Evident că acest spirit demolator există și v-am și dat răspunsul indirect mai sus.

– Ce rol joacă aici anumite influențe externe?

– Influențe externe sigur că există. Din afară lucrurile se văd altfel din două motive: din cauza unei stăpâniri mai vagi a izvoarelor istorice, și prin prisma unor interese – nu trebuie să le ascundem – care

spunând: „ne-au trădat englezii”, „ne-au trădat americanii în 1944-1945”. Din punctul lor de vedere nu ne-au trădat, ci ei și-au urmărit interesele. Noi ne-am autotrădat pentru că nu ne-am dat seama la timp de jocul de interes al marilor puteri. Să fim, deci, mai atenți la asemenea interese.

– Cum apreciați statutul istoriei românilor în școala noastră de astăzi, în raport cu perioada interbelică și chiar cu cea în care a fost pregătită Unirea cea Mare? Este suficientă ponderea orelor acordate predării acestei discipline școlare fundamentale? Resimțiți, în această privință, o anumită retinență sau chiar dezinteres din partea Ministerului Educației Naționale?

– La finele și începutul unui mileniu suntem în fața unei dezvoltări puternice a științelor exacte și lucrul se reflectă și în programele școlare. Peste tot, nu numai la noi în țară, locul științelor umane și implicit al istoriei este mai restrâns. Dar trebuie spus că istoria e mai mult decât o știință umană, este o știință care corespunde actului formativ al unui cetățean. Cetățeanul începe să for-

– Toată povestea cu miturile este artificială. Acțiunea de demnitizare a istoriei ascunde acțiunea de demolare a istoriei. Sigur că mituri există pretutindeni, dar ele, în proporție de 99 la sută, sunt niște exacerbări ale unei realități. Ștefan cel Mare a existat, Mihai Viteazul a existat. Tot așa cum pentru francezi a existat Jeanne D'Arc, a existat Napoleon și.m.d. De obicei mitul se formează tocmai când avem o personalitate de excepție și atunci, în decursul unor succese generări, se mai adaugă căte ceva. Dar tulipina este totuși reală. Astfel încât a susținut că România modernă, că națiunea română modernă reprezintă rezultatul unor mituri romantice este foarte departe de realitate. Realitatea este că întreaga conștiință națională a românilor s-a născut dintr-o puternică conștiință de neam privind originea lor comună și unitatea lor care există din totdeauna. O găsim la începutul secolului al 16-lea la călugării de la Mănăstirea Dealu care spun unor călători italieni toată povestea cu originea de la Roma și.m.d. Deci a existat această tulipină puternică și ea, o dată cu a

această reacție firească, pentru că orice stat trebuie să se dezvolte pe propriile coordonate. Una este legăturile de amicitie dintre națiuni și alta este uitarea identității proprii. Atunci a fost un moment de primejdie, cum și astăzi suntem într-un asemenea moment de primejdie. Tot orașul este plin de firme scrise în alte limbi. E firesc? Nu e firesc. E firesc să avem cele mai bune relații cu alte țări, dar nu este firesc ca firmele noastre să fie în limbi străine. Și, în general, lui Iorga nu i se poate aduce acuza de antiuropean. Iorga a fost un luptător pentru cauza națională, este unul din artizanii desăvârșirii unității naționale, dar nu poate fi un antiuropean el, care a invățat în Franță, în Germania, a păstrat legături internaționale foarte strânsă, care însă nu-l au să uite că el este român. Or, astăzi suntem la niște fenomene nefiresc; te întrebă dacă cel ce se manifestă într-un anumit fel o face ca român sau ca antiromân?

– Dintre istorici nostri mari, pe care-l resimțiți mai aproape de noi?

– Un istoric care este foarte aproape prin logica și claritatea lui este Bălcescu. Sigur că după 150 de ani suntem în fața altor probleme, dar, oricum, metodologic Bălcescu nu este contemporan. Și Xenopol are contribuții care rezistă. Iorga rămâne un istoric de geniu, el are două însușiri capitale: capacitatea de a acumula informația, dar și capacitatea de a o interpreta în niște viuimi strălucite. Probabil că va trece multă, foarte multă vreme până ce românii să mai aibă – dacă vor mai avea – un alt Nicolae Iorga.

– Domnule profesor, între cele două războaie mondiale, propaganda noastră peste hotare a fost extrem de slabă, în baza convingerii că „oricum ar sta lucrurile, dreptatea este de partea noastră în fața României Mari”.

Până la urmă, drepturile noastre legitime n-au putut să tină piept propagandei imperialiste și iridentiste externe, foarte puternice și bine orchestrante. Ce concluzii pot fi desprinse de aici pentru prezent și viitor?

– Se pare că suntem lipsiți de pricipere de a face propagandă externă. Și în trecut, și în prezent. Am avut un singur moment mai de vîrf în această privință, în anii 1940 și 1941. Sub impactul pierderilor teritoriale, propaganda noastră externă s-a mai revigorit. Dar, în general, noi nu prea știm să facem propagandă externă. Astăzi chiar am ajuns la fundul sacului. Nu mai facem de loc, ba chiar este considerat că un lucru nociu. Uită că fiecare țară, chiar marile state fac propagandă externă și dacă o asemenea propagandă o fac SUA, Franță, Germania, de ce n-am face-o și noi? Mai ales că suntem în situația unora foarte puțin cunoscuți sau chiar prost cunoscuți. Suntem cunoscuți doar prin aurolaci, când țara asta are monumente foarte frumoase, are un popor cu unele defecți, dar și cu multe însușiri. Avem ce arăta. Dar totul este neglijat la noi.

– Ce ar trebui să facem spre a depăși această fază inertă?

– Trebuie mai întâi bani, trebuie să facem investiții, pentru că actual de propagandă este foarte important și nu trebuie neglijat. Trebuie să facem eforturi, mai întâi să învățăm cum să ne vinde marfa. De noi, deci, depinde în primul rând ca imaginea României să fie îmbunătățită, o dată prin faptele noastre, iar în al doilea rând și prin arta de a le înfățișa în afară. Tocmai în acest scop am prevăzut un compediu al Tratatului de istorie în curs de elaborare.

– Vă mulțumesc pentru această convorbire și vă urez succes în întreaga dv. activitate.

● **Un istoric adevărat nu trebuie să aibă angajare politică ● Ceea ce se întâmplă acum mi-amintesc de perioada rolleriană pe care am trăit-o în tinerețe ● Astăzi te întrebă dacă cel ce se manifestă într-un anumit fel o face ca român sau ca antiromân?**

● **Orice stat trebuie să se dezvolte pe propriile coordonate**

fac ca aceste lucruri să fie văzute în alt fel decât sunt în realitate. La urma urmei, să ne gândim care este imaginea României, insistență afișată în zile noastre? Aurolaci, copii ai străzii, căni vagabonzi pe străzi etc. Lucruri care există, dar, totuși, imaginea României nu poate fi redusă la atât. În fapt, avem de-a face cu o sistematică ignorare a realității, a unor progrese care se realizează totuși. E drept, nu văd de ce să reproșăm această vizionare simplistă, reducționistă, doar străinilor. Presa noastră, în general după senzational, spre a se vinde mai bine, reliefază tocmai elementele negative. Așa văzut dv., în presa noastră, vorbindu-se despre un investitor care a reușit, a făcut o fabrică unde muneca și cățiva oameni și care funcționează bine? Suntem dintr-aceștia cu sutele. Și totuși, nu am văzut nici un singur exemplu, și că de util ar fi el! Așadar, sigur că străinii sunt vinovați că rechin din imaginea României doar lucruri negative, dar pe undeva și noi suntem vinovați.

– Deși nu vreau să forțez nota, îngăduiți-mi o întrebare aparte: credeti că există pe undeva și un scenariu anume, urmărit inclusiv prin discreditarea istoriei noastre naționale?

– Nu știu dacă este un asemenea scenariu, dar nu știu nici că interesul pentru o redresare reală în sensul în care România ar fi capabilă. Dau un singur exemplu: în 1938, România era săscă țară producătoare de petrol din lume. În 1913 fusese a patra în lume, dar între timp se descooperaseră noi zone petroliere. Ei bine, 95 la sută din petroli extras atunci în România se rafina aici, la noi, ceea ce arată un nivel de dezvoltare foarte ridicat. Mă întreb: astăzi se mai dorește acest lucru sau se dorește să fim mai mult o țară de desfășură? Interese există totdeauna și prețutindeni. Și, de altfel, este firesc să existe interes. Aud oameni

mat de pe bancile școlii. Or, ceea ce se neglijază astăzi este tocmai **educația națională**. Deși avem un Minister care se cheamă al Educației Naționale, ea nu se face absolut de loc. Se neglijază apoi **educația civică**. Oamenii nu sunt educati ca cetățeni care au drepturi, dar au și datorii față de stat și față de societatea în care trăiesc. Și se neglijază chiar cei 7 ani de-acasă. Uitați-vă dv. în metrou, căci tineri mai cedează locul unei bătrâne sau unei femei? Această educație nu se face în cei șapte ani de acasă și nici școala nu întregește acești 7 ani. Cetățeanul nu este educat în răspunderile lui ca apărătorul unui stat pe care la nevoie trebuie să-l și apere. Deci, tinerii trebuie să aibă o educație națională, dar acest lucru nu se face. Or, istoria este aici un instrument ideal de educare patriotică, cetățenească. Nu numai că suntem la restrângerea numărului de ore în predarea istoriei, ceea ce, pur și simplu, ar putea fi motivată, dar mai grav este că însuși conținutul programelor școlare s-a schimbat astfel încât mesajul transmis tinerelui nu mai corespunde nici interesului național și nici chiar realității. Realitatea este machiată în școală. Ceea ce se întâmplă acum, mie mi-amintesc de perioada rolleriană pe care am trăit-o în tinerețe. Este același lucru în sens invers. Or, lucru acesta este deosebit de grav. Observăți indiferența care s-a stabilit acum între tineri față de istorie. Pentru tineri, istoria este ceva care nu mai merită atenție, pentru că așa au fost învățați la școală. O asemenea restrângere nu se motivează în nici un fel. Repet, mai ales că ministerul respectiv se cheamă al „Educației Naționale”.

– Cum apreciați opinia unor intelectuali de astăzi după care România modernă este nu atât rezultatul unei dezvoltări organice a poporului român, ci protecția unor mituri romantice, lansate îndeosebi de participanții la Revoluția de la 1848?

două jumătate a veacului al 18-lea, s-a transformat din această conștiință, pe atunci, dacă vreți, romantică, într-o armă pentru a transforma națiunea în ceva puternic. În consecință, constituirea statului național a devenit un instrument pentru a asigura însuși progresul naționului.

Asemenea mituri sunt invocate peiorativ îndeosebi de cei care au efectuat, în ultimii ani, securitate specializată prin străinătate; există în Occident o teorie a miturilor istorice din orizontul căreia pot izvorări actualele atacuri asupra istoriografiei noastre?

– În străinătate, mai ales în Franță, unde ajung majoritatea acestor cercetaitori, istoriografia este ajunsă într-un stadiu în care toate petele albe s-au acoperit și unde acum se face o teză de doctorat pe o temă de genul:

evoluția costumelor în deceniul al treilea din secolul al 17-lea sau

evoluția bucătăriei în a doua jumătate a veacului al 18-lea;

Adică pe niște teme care au mai rămas libere. Sigur, se discută și despre mituri, mituri fondatoare, dar nimănii nu spune că Napoleon nu-a existat.

– Astăzi este contestată până și personalitatea lui Nicolae Iorga pentru un așa-zis „naționalism iorgheșc antiuropean”.

Se poate vorbi despre Nicolae Iorga ca despre un „antiuropean”, pentru motivul că el a condus manifestația studenților, în martie 1906, din piata Teatrului Național, în favoarea limbii române?

– Manifestația studenților atunci, în 1906, a fost justificată pentru că ca nu era îndreptată împotriva limbii franceze, a culturii franceze ori a relațiilor noastre cu Franța. A fost îndreptată împotriva unor reprezentanți ai clasei conduceătoare din acea vreme, care uitașcă că sunt români. În momentul când are loc abandonul limbii naționale în folosul altrei limbi, fie aceasta foarte importantă și simpatică, se ajunge la

Anul 2000 - Anul Eminescu

Preocupări economice în opera poetului nostru național

(Continuare din pag. I)

Este impresionant și astăzi faptul că, deși nu era economist de profesie și pe tărâmul cunoașterii economice Eminescu a realizat totul cu o deosebită conștiință, cu o temeinicie remarcabilă și, nu o dată, cu o perspicacitate și un discernământ economic de care numai un spirit de înălțimea celui care-l caracteriza putea să dea dovadă.

Atât la Viena, cât și la Berlin, Eminescu a audiat cursurile unor profesori binecunoscuți ca, bunăoară, Eugen Dühring cu care, de altfel, mai învățase și A.D. Xenopol, sau Lorenz von Stein. El a cunoscut și, nu o dată, a conspectat un inserviu număr de opere economice. Între economistii care l-au preocupat se numără Quesnay, Turgot, Smith, Ricardo, Mill, Say, Bastiat, Blanqui, List, Carey, Roscher, Schomoller, dar și Saint Simon, Babeuf, Louis Blanc, pentru a ajunge la K. Marx, A. Babel și K. Liebnecht. Cum era și firesc, el și-a îndreptat atenția și spre lucrările lui Dimitrie Cantemir, Nicolae Bălcescu, Dionisie Pop Marjan, P.S. Aurelian, A.D. Xenopol și alții. De asemenea, avea o bună cultură matematică și juridică.

Desigur, influențele exercitate de toate aceste opere au fost variate, multe contribuind la vizionarea sa generală asupra societății, iar altele servindu-i, după caz, la discutarea unor probleme practice. Principalele idei din lucrările fundamentale și-au inserat influența generoasă, din punct de vedere social, a modului său de gândire. Pe fundalul faptului că „Junimea” avea în fruntea sa reprezentanți ai Partidului Conservator și că, tot ei, i-au dat de lucru la „Curierul de Iași”, ca și la „Timpul”, inevitabil, unele lucrări ale economistilor agreeați de acestia au contribuit la o serie de clarificări și chiar la formularea eronată a anumitor puncte de vedere. Este de remarcat însă că, în ciuda împrejurărilor defavorabile în care și-a desfășurat preocupările economice, datorită marii puteri de pătrundere, în cele mai multe probleme de bază ale economiei românești, Eminescu a adoptat puncte de vedere orientate spre progres și combatante în această direcție.

Preocupările economice eminesciene cuprind:

a) studii de teorie sub formă de sinteze pe probleme, apelând la unul ori la mai mulți autori, sau conspecete și note adeseori cu comentarii, rămase în esență sub formă de manuscris, care au fost publicate postum;

b) studii și articole privind fenomene, procese și instituții economice din țara noastră, publicate de regulă în cele două ziar amintite;

c) studii și articole tratând probleme sociale din România în lumina stărilor economice.

Cel mai mare rău pentru popor este săracia

Referindu-ne la preocupările economice eminesciene, merită subliniat de la început efortul remarcabil al marelui nostru înaintaș de a examina literatura economică din

punctul de vedere al clarificării conceptului devenirii și structurii economiei naționale, aici simțindu-se din plin cugenarea și orientarea sa, precum și motivul fundamental care l-a îmboldnit la studiu. De altfel, tomai în legătură cu aceste probleme apare și sensul pe care-l dă poetul științei economice, ca și metodei acesteia. Pentru el, cel mai mare rău pentru un popor este săracia, iar condiția civilizației statului o constituie civilizația economică.

Într-un manuscris intitulat *Economia națională*¹, Eminescu consemnează definirea științei economice astfel: „Dacă e adevărat că omul e sub dominația unei și determinarea averilor, a căstigului, a posesiunii, și că nu e un punct în viața lui care să fie liber de accusă putere, atunci trebuie ca această putere să conțină în sine o viață organică, care trebuie precepțuită bine; totodată însă e tot așa de sigur că preceperea acestui fapt mare și a organismului lui constituie o știință. Această știință a lumii averilor se numește economia națională... Ea este o știință nouă, deși faptul la care se raportă e vechi ca lumea”².

Evidențind că știința economică este știință lumii averilor, Eminescu sublinia și legătura dintre avere și libertate, „Căci omul are pe atâtă libertate și egalitate, pe cătă avere are. Iar cel sărac e totdeauna sclav și totdeauna neegal cu cel care stă deasupra lui”³. Totodată, precizează că: „Avere e putere... Dacă această putere e pusă în execuție, ea se numește dominare... - de aceea cine se năzuiește după avere caută dominarea... Din dominare se naște deosebirea între libertate și nelibertate. E nelibertatea celui ce nu posedă față cu libertatea celui ce posedă... prin nelibertate e sfărâmată și voința, autonomia personalității și sfărâmată”⁴.

Nu-l lipsit de interes nici modul în care poetul caracterizează pe om din punct de vedere economic: „Omul conține în el o contradicție adâncă... Nu e nici un om mulțumit de-a rămânește etern pe același punct - omul e oarecum nașterea eternă. Această devenire eternă află în om o putere numai marginată. Din această contracție a puterii marginite și-a destinaționat nemarginite rezultă ceea ce numim viață omenească. Viața e luptă, prin care omul traduce destinația sa, intenționile sale în lumea naturii”⁵. Într-un anumit sens avem aici și contradicția dintre nevoile nelimitate ale omului și resursa sa unică și limitată - timpul. Iar, după aceea, trecând la economia națională ca realitate empirică, Eminescu scrie: „Dacă economia națională e dominarea personalității asupra vieții naturei, e o consecință normală că cu cătă dominarea aceasta e mai mare, cu atâtă și poporul care o exercită stă mai sus”⁶. (Pe atunci ecologia abia începea să mijescă). El este consecința unei lungi istorii trecute și fiecăi popor și fiecăi epoci să stă pe umerii vremurilor trecute. Chiar prezentul nu e decât o parte a acestei istorii a economiei naționale... De aceea noțiunea economiei naționale e țesută nemijlocit în bătătura istoriei”⁷.

Este caracteristic faptul că, urmărind istoria economiei naționale ca fenomen empiric, Eminescu, fiu al unui popor din care mult peste patru cincimi trăia la țară, s-a operit asupra importanței industriei față de agricultură în dezvoltarea economică a unei națiuni, ca și în asigurarea libertății ei și subliniază că: „Spiritul istoriei economiei naționale este dezvoltarea libertății prin posesiune industrială”⁸. El nu omite însă nici existența unor contradicții, inclusiv între clasele sociale, mai ales între cei care posedă și cei care nu posedă.

Cât privește metoda de cercetare a obiectului științei economiei naționale, poetul scrie: „Calea ce-o alegem între cercetarea acestuia e aceea a științelor naturale, de la observație la pricepere, de la pricepere la noțiune, de la noțiune la ideea științei, la maniera ei de a privi lumea”⁹.

Nu cunoaștem sursele utilizate de poet pentru a elabora acest manuscris. Dintr-o paranteză în care un cuvânt german este pus să confirme expresia românească ce-l precede, la prima vedere, se pare că ar fi, măcar în parte, o sursă de origine germană ori austriacă. Modul de expunere, ca și referirile la români, par să indice că ar putea fi vorba de o prelucrare. Cercetările ulterioare vor decide. Pentru noi însă, acum, este cu mult mai important faptul că, elaborând acest manuscris, poetul își pregătea sau își afirma o anumită armătură teoretică în vederea înțelegerei și discutării problemelor economiei românești. Că lucrurile stăteau așa, se vede și din examinarea altor manuscrise. Astfel, în notele *Despre munca* (făcute din opera mai multor economisti), Eminescu consemnează, după Smith, că „Munca... este cel întâi preț, banul de cumpărătură, cel dețin-

cu care s-au plătit toate lucrurile”, că munca „este cea din urmă și cea mai reală măsurătoare, după care se poate prezui și compara valoarea”¹⁰; din Ricardo reține că „...oriunde nu există comerț înălțător și omul esilită a atâma de-un negoț străin, nouă din zece părți ale muncii fizice și intelectuale a comunității se irosesc”¹¹; de la Suy nota: „Oricare ar fi acea operațiune la care se aplică munca, ea e productivă pentru că concurge la crearea unui produs. Astfel munca învățătorului care face experimente și cărti e productivă; munca antreprenorului, deși nu pune el însuși imediat mâna de lucru, e productivă în fine, munca lucrătorului cu mâna, de la salaboul care sapă pământul până la matelotul care manipulează o corabie, e de asemenea productiv”¹². Iar apoi, observă că toate operațiunile producției cer, mai mult ori mai puțin, concursul muncii și că este important să cercetăm acțiunea acestui agent indispensabil și condițiile în care poate fi pus el în serviciul producției, ca și în ce împrejurări oferă el maximum de eficacitate. Pentru el, „munca este substratul a toată economiei politice”¹³. Eminescu subliniază, de asemenea, că: „progresul industrial substituie în genere puterii fizice a lucrătorului o parte mecanică mai puțin costisitoare și mai puternică. În industriile pe care le transformă progresul se vede ca o urmare că și munca omenească își schimbă succesiv natura: din curat fizic la origine, mai cu seamă în funcțiunile inferioare, ea devine din ce în ce mai intelectuală”¹⁴.

Extrasele sale exprimă și preocupările în domeniul agriculturii: un manuscris este consacrat caracterizării clăcii în Țara Românească, iar altul intitulat

Theoria lui Ricardo e constituit din pasaje privind renta funciară și folosirea ei. Problemele agricole și țărănești străbat de altfel și multe articole privind circulația monetară. Preocupările sale pentru înțelegerea teoretică a mecanismului economic național se găsesc și în extrasele manuscrise din domeniul teoriei transporturilor, în cele despre credit etc.

În Comentarii pentru *Economia națională* în vol. XV din *Opere* ale lui Mihai Eminescu, București, Editura Academiei Române, 1993, la pag. 1221, D. Vatamanu notează: „Eminescu își consemnează pentru acest studiu un caiet special, din foa de bună calitate, prevăzut cu o foaie copieră pe care trece titlul, foaie din care se susține o parte, nu se spune în ce împrejurări. Ultimul dosar folosit este ordonat, asemenea celui din [Personalitatea statului și organismelor sale]. Problemele puse în discuție trimit tot la Lorentz von Stein care tinea în semestrul de iarnă 1870/71 un curs. Naționalo-economie, căte cinci ore pe săptămână... Ion Slavici scrie că freevențează, împreună cu Eminescu, „interesantul curs de economie națională al lui Lorenz Stein” (...). Memorialul astăzi, ca alt prelej, că Lorenz Stein face în „cursul de economie națională”, „mărturie filozofică” (...). Slavici are în vedere acest curs în care se vorbește despre filozofia lui Platon și Aristotel și se reproduce un amplu fragment din dialogurile platoniciene. Statul studiului nu poate fi totuși stabilit fără cunoașterea originalului german. Lorentz von Stein propune, pentru prima dată, o interpretare economico-socială a istoriei și introduce conceptul de clasă economică, diferență de stat și în opozition cu aceasta. Eminescu acordă și el un loc central factorului economic în concepția sa social-politică”.

¹ M. Eminescu, *Opere*, vol. XV, București, Editura Academiei Române, 1993, p. 1137.

² M. Eminescu, *Opere*, vol. X, București, Editura Academiei Române, 1989, p. 31.

³ M. Eminescu, *Opere*, vol. XV, București, Editura Academiei Române, 1993, p. 1139.

⁴ Op. cit., p. 1137-1138.

⁵ Op. cit., p. 1138

⁶ Ibidem

⁷ Op. cit., p. 1140

⁸ Op. cit., p. 1137

⁹ M. Eminescu, *Opere*, vol. XIV, București, Editura Academiei Române, 1983, p. 938

¹⁰ Ibidem

¹¹ M. Eminescu, *Opere*, vol. XIV, București, Editura Academiei Române, 1983, p. 938

¹² Ibidem

¹³ M. Eminescu, *Opere*, vol. XI, București, Editura Academiei Române, 1983, p. 148

¹⁴ M. Eminescu, *Opere*, vol. XIV, București, Editura Academiei Române, 1983, p. 940

VIVAT, CRESCAT, FLOREAT !

Un cor studențesc impune deopotrivă prin tinerețe și prin gravitate, prin puritate și ardență, prin poezia lui lăuntrică iradiind o stare de grație resurrecționară. De aceea un cor studențesc, când este ascultat, trebuie să fie și privat, vohatele vocilor irizând ca apele de mătase ale zorilor se cer, tocmai de aceea, îngemânată icoanei ritmate ca versetele ionii ritual biblic. Confuncția acestor sensuri ale receptării îl provoacă ascultătorului acele stări sufletești unice, cu intuiții și vizuini paradisiace, asemenea miturilor din vechime întemeiate pe mersul, pe rotirea de astre. Iar când un astfel de cor studențesc poartă un nume de rezonanță în muzicologia românească, el își asociază și un alt atribut al duratei, al acelei durate spre care năzuiește orice acțiune omenească. Iată doar câteva dintre datele biografice ale Corului Facultății de Muzică „Victor Giuleanu” a Universității „Spiru Haret”. Vivat, crescat, floreat ! (M. I.)

Permanențe românești

**ION
CREANGĂ**

110 ani de la trecerea în eternitate

Prof.univ.dr. Ion Dodu BĂLAN

S-au împlinit, în ultima zi a anului 1999, 110 ani de la trecerea în eternitate a unuia dintre cei mai de seamă povestitori ai literaturii românești și universale: Ion Creangă.

Aproape nimeni nu și-a mai amintit, și e păcat! E unul din multiplele semne de ingratitudine față de valorile noastre naționale, într-o vreme în care se sărbătoresc tot felul de „vedete” din lumea modei, a zdrângănelelor zgomoase și licențioase, a politicii și a obrazelor sămădănești.

Îmbucurător e, totuși, faptul că în acest climat de indiferență oficială, doi prestigioși istorici literari, Valeriu Cristea și Cornel Regman, au publicat căte o lucrare fundamentală, de referință, despre opera genialului povestitor, Ion Creangă, un model ilustru de legătură organică între un scriitor de excepție și geniul anonimului popular, creator de basme și povestiri și de o fermecătoare limbă artistică.

* *

Creangă: simbolic, parcă numele marelui humuleștean ni-l arată a fi unul din acele văstăre vîguroase, care cresc din trunchiul arborelui milenar al poporului, având rădăcinile pierdute-n adâncuri de vreme și frunzișul fremătând în viitor. Prin opera sa, Creangă a exprimat unele din cele mai revelatoare dimensiuni sufletești ale poporului roman. Alături de Eminescu, Slavici și Caragiale este un clasic viu al literelor noastre, care nu numai se „studiază”, ci se și citează cu placere, afirmându-se că o prezență spirituală, contemporană cu fiecare generație. El împinge o ipostază distinctă, semnificativă pentru virtuile creațoare ale colectivității căreia li apartină: scrierile sale adăugau – în peisajul literaturii românești din a doua jumătate a veacului trecut – o cuceritoare vîrvă națională, plină de duioșie și umor, o sfătușenie neistovită și o vizionare înțeleaptă asupra lumii, reprezentând, de fapt, expresia genială a unui sănătos spirit popular. Cum constatau, încă în 1902, St.O.Iosif și Ilarie Chendi, doi mari admiratori ai prozatorului, locul lui Creangă este „între scriitorii meniți a rămâne proptele traînlice la baza culturii noastre naționale”...

Cu gândirea lui împede, capabilă de generalizări temeinice, cu joialitatea lui expansivă, „Creangă a străbătut repede în popor și a ajuns astăzi – observă, în

său în istorie o prefac într-un bun al umanității întregi.

Creangă n-a fost un folclorist meritoriu sau un prelucrător harnic de povești populare, ca un Petre Ispirescu, să zicem. El a fost un creator în sensul cel mai înalt al cuvântului. În simplitatea lui frustă stă, de fapt, o imensă știință a vieții, intuită în raporturile ei fundamentale. El știe totul despre mersul anotimpurilor și despre rosturile gospodărești ale omului de la țară, cunoaște uneltele meșteșugarului și le numește cu inepuizabilă plăcere, știe unde se

tupilează, ghemuită după lună, fata împăratului din poveste, prefigură în pasare nevăzută. Și știe, mai cu seamă, să ne descopere tainile sufletului popular.

Experiența milenară a celor mulți, cristalizată în proverb, în zicătoare, în vorba cu tâlc, capătă în creația lui o puternică notă de originalitate, căci Creangă e un scriitor cult, înzestrat cu scânteia geniului. Formulele tipice, împrumutate de Creangă din vorbirea populară, oralitatea și spontaneitatea stilului său dau culoare și autenticitate scenelor de viață descrise. O simplă formulă consacrată, un proverb fixeză un portret, un caracter sau un episod de neuitat. Uneori „zicătoarea” în opera lui Creangă devine imagine densă, de o excepțională plasticitate. Cât de intens metaforică este comparația care spune despre un om că-i „plin de noroc ca broasca de păr”! Și ce ironie revelatoare conține expresia care afirmă despre cineva că are știință „până la genunchii braștei”! Pe un fond folcloric, Ion Creangă s-a înălțat ca un artist desăvârșit, pătruns de un scrupul neîntrecut al cuvântului.

Viața eroilor lui Creangă se desfășoară în spiritul autentic al firii poporului nostru. Ei respectă virtuile spirituale și fizice pe care le respectă omul din popor: curajul, hârmicia, prietenia, spiritul rațional și întreprinzător, optimismul viguros, modestia, mărinimia, franchețea în opinii și atitudini, sentimentul dreptății sociale, cu un cuvânt propriu limbii noastre,omenia, ca o formă complexă și esențială a umanismului popular. În numele acestor principii, Creangă dezaproba, printr-un râs enorm, sănătos, prin întreaga sa operă, tot ceea ce degradează omul: lenea, ipocrizia, trădarea, pizma, exploatarea. Trebuie precizat, însă, că opera lui depășește sensibil

basmul popular, cu simbolurile lui tradiționale, ridicându-se la o semnificație filosofică mai cuprinzătoare.

Om al unui veac raționalist, Creangă – deși imprejurările vieții său sunt scurte, dintr-însul un diacon original, ireverentios și turbulent – privește ironic tot ceea ce este ostil omului: moartea și diavolii, forțele supranaturale ale răului, micimile sufletești. În fața problemelor grave, el păstrează un echilibru nealterat de spaime, în același timp joivial și înțelept.

Opera lui Creangă, publicată aproape cu exclusivitate în *Converbiri literare*, între 1876 și 1882, a fost o vreme cunoscută numai de membrii Junimii și de cititorii fatal restrâniți ca număr ai Converbirilor. Din această revistă ea a trecut în foiletoanele ziarelor populare, în calendarul și manuale, devenind repede un bun al maselor populare.

Creația lui Creangă mărturisește încă o dată adevărul că, în artă, pentru a ajunge sus și departe, e absolut necesar să pornești de la realitățile poporului tău și ale epocii tale de aici, din adâncuri. Numai astfel Ion a lui Stefan A Petri din Humulești a ajuns un stâlp de boltă al literaturii române – *Ion cel Mare*, cum s-ar cădea să-i spunem.

Creangă exprimă în opera sa morala cu tâlc înalt a omului de omenie, un umor cu mesaj etic perpetuu și de mare actualitate și azi. Iată căt de actual sună vorbele pitorescului personaj Zaharia Duhu, care, intrând într-o biserică și zândind un episcop în strana arhierească rostește exclamativ vorbele lui Iisus: „Când veți vedea urâciunea pustiilor stând în locul unde nu se cade să stea, să știi că aproape este sfârșitul”. După urâciunea morală, care se lăsă în atâta fotoliu redacționale, parlamentare, academice, ministeriale etc. etc. ai senzația că trăim începutul sfârșitului.

EDUCATORUL ARTIST

Reformarea unui sistem de învățământ se răsfrângă pregnant, cu virtuile și servitulice, în canteceșcolară, în manualele didactice în fruntea căror se situează *Abecedarul*. Cum arată întâia carte după care copilul învăță să citească, să scrie, să gândească mai întâi în imagini, așa va arăta întreaga școală. Un asemenea adevară î-a preocupat mult pe marii noștri scriitori clasici și reflecțile lor pe această temă sunt valabile și astăzi, mai cu seamă astăzi, când demersurile de reformă școlară aduc mai mult a imitație decât a dezvoltare organică, pentru care au militat din risipării toți scriitorii noștri mari.

În fruntea acestora, Ion Creangă se remarcă prin gândire limpede și simț artistic, din asocierea căror s-au născut exceptionale intuiții pedagogice. „Când se uită căneva în abecedarele noastre cu figuri trebuie să-l cuprindă răsușul și jalea totodată, vîzând abuzul ce se face cu figurile, la cunoașterea literelor și caricaturile învechuite pentru acest scop” – subliniază el într-un polemic

Răspuns la criticele nedrepte și calomniile înverșunate, îndreptate contra cărților noastre de școală. Și tot aici precizează: „Meritul unei cărți începătoare este la început, în partea I și a II-a, unde să tot meșteșugul de a duce pe copil mai cu înțelegere la ceterie și scriere”. Criticile nedrepte și calomniile înverșunate, de care vorbește autorul, erau îndreptate împotriva **caracterului național al educației** sub sensul căruia Ion Creangă și-a elaborat lucrările sale pedagogice: Metoda nouă de scriere și ceterire pentru uzul clasei I primărie, ca și **Povățitorul la ceterire prin scrierea după sistemul fonetică**.

1. *Povățitorul la ceterire prin scriere după sistemul fonetică*, Iași, 1876, p. 3.
2. G.Călinescu, *Ion Creangă* (viață și opera), București, Editura pentru literatură, 1964, p. 183-184.

lăsatile de creativitate ale fiecărui copil spre a-i spori la maximum înțelegerea, mobilitatea gândirii, sensibilitatea, spiritul de observație sau atitudinea critică, dar mai presus și prin toate acestea laolaltă dragostea față de limba română. Pentru el, așa cum va spune în **Povățitorul**, scopul esențial al primilor ani de școală este de „*a învăța și de a păstra cu cea mai mare sfingenie limba națională, de care ne leagă tot trecutul unui popor cu destinile străbune, jocurile, cimitirurile, proverbele, legendele și căntecele populare cele pline de dulceasă*”. În timp ce Slavici introducea etica populară în compoziția educației naționale, Ion Creangă demonstrează că aceasta se identifică, cel puțin în primii ani de pregătire, cu înșuirea limbii române limpezi, concise, dense, plastice, colorate. Într-un proces gradualizat, sistematic. „*Patima lui* – ni-l înfățișează unul dintre elevii săi – era gramașica și punctuația. *Tineă la scrisul limbii curate românești, după firea ei. Și făcea cu noi în clasă probă pentru bucațile ce le tipărea mai pe urmă în celebra carte învățătorul copiilor*”.

Arta cu care Ion Creangă a desfășurat o strălucită educație națională, alcătuind, orânduind, stilizând, inclusiv sub raportul muzicalității limbii, bucațile introduse în cările de citire, a rămas neegalată. Îar militantismul ideilor despre educație și învățământ ale scriitorilor noștri clasici este unul din factorii care aveau să asigure acțiunii lui Spiru Haret ecoul binecunoscut.

Mihai IORDĂNESCU

Consecința dialogului formal GREVA GENERALĂ A CADRELOR DIDACTICE

Greva generală a cadrelor didactice preuniversitare s-a declanșat încă o dată și este aproape sigur că, succesiv, ea va reveni în actualitate. Între cauzele acestei evasione permanente stări conflictuale se situează nu numai salarizarea precară a învățătorilor și profesorilor, ci și dialogul incongruent și inadecvat care se poate pe această temă. Toți factorii de putere, de la toate nivelele, se regăsesc în concluzia că șansa României de „a arde” etapele rămănerii sale în urma față de Occident stă în dezvoltarea științei de carte, în formarea de specialiști care, prin inițiative și capacitate creative, să aducă România în sincronismul european. Tocmai în baza acestui adevăr, actuala Lege a învățământului consacră activitatea școlară și universitară din România ca prioritate națională căreia trebuie să i se alocă anual minimum 4 la sută din Produsul Intern Brut.

De aici înainte începe „dialogul” neînțelegerilor. Sindicale din învățământ cer, pe bună dreptate, să se respecte legea și, ca atare, cel puțin 4 la sută din Produsul Intern Brut să se repartizeze bunei funcționări a școlilor și universităților. Cu atât mai mult cu cât acest procent este cel mai mic între ţările din jur. Guvernările, în imposibilitatea de a respecta legea din cauza deficitelor bugetare amplificate de la un an la altul, apelează la artificii. Ei includ în acest 4 la sută și resursele financiare obținute de unitățile de învățământ din activitățile lor specifice, transpuze în registrul economiei de piață: aşadar, obținute din activitatea de consultanță, de cercetare științifică, din activitatea micii ateliere școlare de produse manufacтурă etc. Iar asemenea artificii guvernamentale incendiază și mai mult atmosfera socială. Pentru că nici unui cadru didactic nu-i convine să primească un salariu mai mic pe considerentul că a investit eforturi suplimentare pentru realizarea unui contract sau a unei convenții economice de colaborare cu o firmă.

Recent, s-a apelat și la un alt artificiu. Descentralizarea administrației locale constituie o prioritate pentru orice guvern din România. În baza acestei descentralizări, resursele financiare locale primesc întrebuitarea pe care le-o dă primăriile și consiliile de conducere ale fiecărei localități. Sindicale din învățământ sunt invitate de factorii guvernamentali să acționeze în această direcție, sub motiv că resursele locale pot veni și în sprijinul școlilor. Numai că, în cuprinsul fiecărei localități, problemele sociale sunt atât de grave și de persistente încât resursele locale nu ajung nici pentru soluționarea acestora. În plus, statul local al școlii nu se mai bucură de un prestigiu social deosebit, de vreme ce motivația psihosocială a științei de carte a scăzut vertiginos în anii din urmă. Analfabetismul și abandonul școlar au amplasat cătă vreme în România are prioritățe, după ultimele date statistice, forța de muncă slab calificată, în detrimentul celei cu pregătire medie și superioară. Așa se explică faptul că peste 50 la sută dintre șomerii României sunt tineri sub 30 de ani, mulți dintre ei fiind absolvenți de liceu și de facultate. În aceste condiții, școala este tot mai marginalizată pe plan local și accesul ei la resursele locale se reduce din ce în ce mai mult.

Pe altă parte, enă intervenie un neajuns. Fișec ar fi ca sindicalele din învățământ să aibă programe complexe și cuprinzătoare de acțiune, pentru a nu mai fi acuzate de factorii puterii că se rezumă la revendicări salariale. Inițiativele lor să cunovi să se refere la buna funcționare a întregului sistem de învățământ, la integrarea lui organică în ansamblul societății. Sindicalele ar

trebui să fie seismograful cel mai fin al vieții școlare în ansamblul ei și un factor de intervenție eficientă în soluționarea tuturor problemelor de învățământ. Aici, însă, mișcarea noastră sindicală vădește unele incongruențe, derivate tocmai din faptul că, rechinându-i atenția de problemele prezente, pierde adesea din vedere interesul național pe termen mediu și lung. La o conferință de presă a sindicatelor din învățământ, am aflat cu uimire cum conducătorii acestora știau foarte puțin despre discriminările etnice pe care organele locale udemericite din județele Covasna și Harghita le exercită asupra cadrelor didactice de etnie românească. Nu întâmplător, drapelul oficial înălțat pe edificiile școlare din zonă nu este cel legitim al statului român. Iată, deci, o agresiune morală asupra statului român care ar trebui să sensibilizeze orice sindicat. Ceea ce nu se întâmplă, iar acest fapt atenuază credibilitatea sindicală. Drept este să amintim că și în cazurile când sindicalele elaboră propunerile de îmbunătățire a activității școlare (există în acest sens inclusiv programe sindicale de sprijinire a reformei învățământului), factorii de putere nu le iau în considerare. Ba mai

mult, nici cel puțin nu le solicită, deși sindicalele fac parte din societatea civilă, pe care se sprijină orice stat de drept.

Toate aceste contradicții nu pot favoriza un autentic dialog social. Negocierile devin inoperante și ele alimentează conflictele, în loc să le dezamorseze. Cu atât mai mult cu cât, în cazul de față, dialogul sindicatelor din învățământ cu guvernul nu este mijlocit, după cum ar fi firesc, de Ministerul Educației Naționale. Cauza acestei stări de lucruri este împedeșită de guvernele României, rezultată dintr-o coaliție de partide cu interese adesea diferite, nu acționează ca o echipă omogenă, solidară, ci ca un grup eterogen, uneori contradictoriu. Astfel se explică paradoxul că Ministerul Educației Naționale este de acord cu revendicările sindicatelor din învățământ, dar nu participă la negocierile pentru preîntâmpinarea grevei generale.

Acest paradox reflectă și explică dialogul adesea formal, amintit la începutul acestor rânduri.

Mihai IORDĂNESCU

Editura Fundației „România de Mâine” ÎN DIALOG CU CITITORII

La început de iarnă, în Topolovenii Argeșului a avut loc un eveniment cultural cu adânci reverberații în conștiința participantilor. La invitația primarului localității, Gheorghe Boțarcă, profesorul universitar dr. Ion Tudosescu, decan al Facultății de Filosofie și Jurnalistică de la Universitatea „Spiru Haret” din București, a participat la lansarea cărții sale *Identitatea axiologică a românilor*, apărută la Editura Fundației „România de Mâine”.

În cuvântarea inaugurală, d-l Gheorghe Boțarcă a reliefat ideea că, pentru locuitorii acestui oraș, un astfel de eveniment cultural are o semnificație aparte inclusiv prin faptul că autorul cărții este originar din fostul județ Muscel, județ din care făcea parte și localitatea Topoloveni, în care d-l Tudosescu nu este prezent pentru prima dată.

Prezentarea prodigioasei cariere didactice și cultural-științifice a invitatului a fost realizată de prof. Gheorghe Ungureanu de la Liceul Teoretic „Ion Mihalache” din Topoloveni.

Prof. univ. dr. Ion Tudosescu a impresionat numeroasa asistență, formată din profesori, medici, ingineri, juriști, economisti, elevi și studenți (de la Universitatea „Spiru Haret”), prin limpezimea gândurilor exprimate despre motivația scrierii *Identitatea axiologică a românilor* și prin accesibilitatea semantică a expoziției său. După propria-i confesiune, carte a fost scrisă „din nevoie de a se mărturisi ca român aparținător unei nații

care, în felul ei a marcat existența și istoria europeană. Români și hotarele de astăzi ale statelor românești (de dincolo și de dincolo de Prut), precum și cei din zonele limitrofe ale acestora (...) au păstrat identitatea axiologică originală a arealului de civilizație în care viață. Înțelege că nu sunt acaparați de pragmatismul ingust al unei satisfacții materiale imediate și individuale, ci intențează mai departe și sunt călăuziți, mai accentuat decât alte popoare, de un spirit de responsabilitate comunitară și istorică". Evidențind modul cum a structurat lucrarea, Ion Tudosescu a mărturisit că multe din problemele puse în discuție au izvorat și din dezbatările

Joaca de-a Constituția

(Continuare din pag. 1)

Totuși, din amalgamul schimbărilor cerute, care se întind de la introducerea pedepselor cu moarte și pînă la revizuirea formei de guvernămînt, am selectat spre analiză două idei mai consistente. Este vorba despre dilema „ocrotire” sau „garantare” a proprietății și despre reorganizarea organului nostru legislativ.

Dar să le luăm pe rînd. Disputa pe tema „ocrotire” sau „garantare” mi se pare una întreținută artificial, aidoaia celei dintre „nu mai mult de” și „pînă la” 50 de hectare. Ele pot face deliciul lingvistilor, dar nu ating esența problemelor aflate în discuție. Iată că vrem cu adevărat schimbarea reală a sensului acestor termeni, cel mai corect ar fi revenirea la prevederile extraordinare Constituției din 1923, care statua că „proprietatea este sfântă și inviolabilă”. Dar ce ne facem dacă, fie ea „ocrotită”, „garantată” sau „sfântă și inviolabilă”, conceptual de proprietate este transformat, ca de stărea ori pînă acum, într-un elastic de care întîzzi din toate părțile cu ajutorul altor legi și ordonanțe, pe care, fie-mi iertată expresia, le doare exact în cot de prevederile constitucionale.

Iată despre bătaia de joc în ceea ce privește reglementarea constituțională a proprietății publice, putem da exemple cu duțul. Indiscutabil, recordmena absolută de încălcare a Constituției României este Legea proprietății publice și regimul juridic al acesteia, care generează o anomalie

stare de neconstituționalitate. În Constituție se spune că se poarte de clar că bunurile proprietate publică nu pot fi vândute sau înstrăinate, ci doar „date în administrarea regiilor autonome ori instituțiilor publice sau pot fi concesionate ori închiriate” (art. 135 alin. 5). În sesizările adresate, în urmă cu mai bine de un an, atât Președintelui României, că și Curții Constituționale, strângem atenția că în cuprinsul Legii proprietății publice sunt precizate o sumă de bunuri ce alcătuiesc domeniul public al statului, dar care excedează în mod clar sfera de cuprindere a domeniului public definită de Constituție. Iată consecința imediată a unei asemenea extinderi abuzive o constituă blocarea procesului de privatizare. Astfel, privatizarea ROMTELECOM devine imposibilă cătă vreme „spectrul de frecvență și rețelele de transport și distribuție de telecomunicații” sunt menținute de legea în discuție în proprietatea publică a statului. Ne întrebam atunci cine ar accepta să preia o centrală telefonică fără rețele de telecomunicații? Cum ar putea fi privatizată telefonia mobilă cătă vreme spectrul de frecvențe nu poate fi decăldat, cel mult, concesionat pe numai 49 de ani? Dar să pută! E drept, prin modelul stahovist al hei-rupismului, așa că ROMTELECOMUL a fost mintenăș vândut, fără ca menționata prevedere constitucională să dea culva bătaii de cap! Dar despre alte multe „siluri” constituționale, în numărul viitor.

PREMII LITERARE

Societatea Academică „Titu Maiorescu” a acordat, la sfârșitul anului 1999, prestigiosul premiu „Titu Maiorescu”, cunoscuților oameni de cultură, prozatorul Augustin Buzura, pentru întreaga sa operă, și criticul și istoricul literar, prof. univ. dr. Ion Dodu Băluț, „pentru exegesele de istorie literară consacrate lui Octavian Goga, Arcuț Cotruș și Ioan Slavici”.

La festivitatea de premiere, care a avut loc la sediul Uniunii Juristilor din România, au participat laureați din anii precedenți, premiați de anul acesta din domeniul științelor juridice, politice și economice, oameni de știință și cultură, reprezentanți ai unor instituții centrale, ai Uniunii Juristilor din România, profesori universitari, cercetători științifici, scriitori, parlamentari și a.

Revista „Opinia națională” se bucură că unul din colaboratorii ei statornici, prof. univ. dr. Ion Dodu Băluț, șeful Catedrei de Filologie de la Universitatea „Spiru Haret”, a fost răsplătit cu prestigiosul premiu „Titu Maiorescu”, după ce Academia Română i-a acordat în 1975 premiul „Bogdan Petriceicu Hasdeu” pentru monumentală monografie: *Oscarian Goga*, care a circulat inclusiv într-o ediție prescurtată în limbiile franceză și maghiară.

aprinse cu studenții de la Universitatea din București și de la Universitatea „Spiru Haret”.

Interesul cu care au fost primite lansarea cărții *Identitatea axiologică a românilor* și prezentarea acesteia de către autor a fost demonstrat de întrebările pe care le-au formulat mulți dintre cei prezenți. Medicul Florentin Moraru a întrebat „dacă, filosofic vorbind, există o delimitare între conceptul de româniști și cel de naționalism românesc?” Legătura prima întrebare, sunt legitime reticențele unor tări europene vestice de a ne integra în comunitatea continentală? Răspunzând acestor probleme, prof. univ. dr. Ion Tudosescu a subliniat că „din punct de vedere spiritual, niciodată România nu a fost în afara Europei. Europa trebuie să fie recunoșteare românilor care, secole de-a rândul, au pus stăvile agresiunilor răsăritene; fiind supuși diferențelor influențe în scop de dizolvare sau măcar de diminuarea axiologică, ei, totuși, și-au păstrat identitatea, rămnând ei înșiși, cu o personalitate afirmată”.

În intervenția sa, prof. Miron Iliescu, după ce s-a declarat încăntat de expunerea făcută de Ion Tudosescu, a solicitat lămuriri suplimentare în privința deosebirilor dintre sacru religios și sacru laic. Cea mai impresionantă intervenție din rândurile participantilor a aparținut elevului de clasa a XII-a, Alexandru Scădoi, de la Liceul Teoretic „Ion Mihalache” care, gătuit de emoție, a mulțumit filosofului pentru ocazia de a participa la aceste „exerciții de rafinată spiritualitate” și mai cu seamă pentru „că noi, tinerii, avem mere nevoie de a ne flori un sistem de valori autentice în condiții în care nu știm pe cine să mai credem. Ce este trist, deosebit de trist, este faptul că prin mijloacele de comunicare în masă și chiar prin manualele școlare se încercă să ni se inoculeze idei cum că valori ca româniști, patriotism, naționalism sunt pernate, ocaz ce ne produce nu numai deruță, dar și adevărate crize de identitate (noi cine suntem?, ce rost am avut în context european? încotro mergem?)”.

Păcălesc a mai mult de două ore și a avut loc astfel un dialog de excepție prin care o prezentare de carte s-a transformat într-o dezbatere filosofică de înaltă ținută.

Prof. Gheorghe UNGUREANU
Liceul teoretic „Ion Mihalache”
Topoloveni - Argeș

Sesiunea de examene la Universitatea „Spiru Haret”

Argument al pregăririi de calitate

Atmosfera specifică examenelor a învățuit din nou lumea universitară, cu emoțiile și cu bucuria de neînlocuit a faptului că efortul pregăririi n-a fost în zadar. Amfitheatrele cunosc acum o altfel de animație, cursurile, seminariile, consultațiile fiind înlocuite cu sobrietatea procesului de examinare. Ca primă sesiune de examene a anului 2000, pregătirea, organizarea acesteia au fost astfel concepute încât, prin conținut și rezultatele obținute să însemne încă un pas pe scara valorilor, constituind un veritabil etalon pentru evaluarea modului în care dacă și studenții, regăsiți pe aceeași lungime de undă a unor exigențe specifice sfârșitului de mileniu, s-au implicat cu responsabilitate pentru calitatea actualui de învățământ, în realizarea unui deziderat de permanentă actualitate: **performanță**.

Pentru a descrifa în termeni concreți această etapă pregătitore și nu numai, am adresat unor cadre didactice din facultăți următoarele întrebări:

1. Cum au fost concepute și, practic, structurate pregătirea și organizarea acestei sesiuni de examene?
2. Ce elemente calitativ noi au fost promovate pentru ca pregătirea studenților să se constituie într-un proces permanent, care se desfășoară pe parcursul unui an întreg?
3. Ce se așteaptă de la această sesiune?
4. Ce anume atestă rezultatele sub raport didactic - educativ și cum vor fi valorificate concluziile?

Prof. univ. dr. Ioan ROȘCA,
prodecan al Facultății de Filosofie
și Jurnalistică:

1. Întrucât febra pregăririlor pentru sesiunea de examene a coincis cu dificultățile create prin transmutarea noastră în spațiul de la Politehnica, care ar fi putut avea un anumit impact, conducerea facultății a pus un accent deosebit pe depășirea unui asemenea posibil handicap. Din această perspectivă, grija primordială a fost să asigurăm **continuitatea studiului în bibliotecă**, la locul unde se desfășoară procesul de învățământ, în așa fel încât acest proces să nu fie tulburat, dimpotrivă, să beneficieze, în același timp, de noile apariții de cursuri și manuale universitare. Și în acest scop, cadrele didactice au fost intens preocupate să elaboreze noi manuale, așa cum sunt Filosofia istoriei, Filosofia modernă, Metafilosofia.

Un loc aparte în pregătirea acestei sesiuni a constat în **programarea mai judicioasă a orelor de sinteză și, respectiv, a lecțiilor de sinteză**, mai cu seamă pentru studenții de la forma de învățământ cu frecvență parțială. În aceeași ordine de idei au fost elaborate și trimise studenților de la fără frecvență, din timp, bibliografiile selective și tematicile pentru examenele din sesiunea aceasta.

Din acest complex program de pregătire n-am scăpat nici o clipă din vedere **sesiunea de licență din februarie**, fapt pentru care am luat măsuri distincte. Între acestea, se află stabilirea din timp a listelor cu posibile teme pentru lucrările de licență, astfel încât, în funcție de opțiunile și preocupările studenților, să se poată fixa subiectele cele mai atractive și de mare actualitate. În același scop, am pus la dispoziția lor unele materiale necesare pentru examenele scrise de licență. Și dacă anul trecut procentul studenților care au absolvit examenul de licență a fost de 50%, în prima sesiune a anului 2000 sperăm ca acesta să depășească cu mult această cifră, chiar peste 60%.

2. Experiența a dovedit că orice eforturi să se face din partea noastră, a corpului didactic, pentru o **pregătire constantă a studenților, pe tot parcursul anului**, fără o mai mare implicare a lor rezultatele nu ar putea să fie performante. De aceea, la unele discipline, cum au fost Epistemologie, Filosofie modernă și.a.s-a solicitat studenților **referate de semestrul**, care au impus o documentare și un studiu aparte, unele dintre ele fiind prezentate, susținute în cadrul seminariilor.

Tot ca o modalitate de implicare mai directă în pregătirea constantă a studenților, Consiliul profesoral a

ezionarea corectă a informațiilor predate) nivelul de înșuire al unui anumit obiect de învățământ, dar în același timp, ele „barează” relația directă profesor-studenț, într-un anume sens dezumanizant, iar faptul poate avea efecte negative majore și greu de anticipat. Pe de altă parte, relația directă, „față la față” permite preluarea de informații neașteptat de semnificative: o referire accidentală la un anumit aspect al unei probleme, care deschide o perspectivă intelligentă asupra acesteia, un anumit mod de a prezenta o temă care pună în evidență un om și un stil de gândire, adesea original și intelligent, o formă rafinată de expunere a unui subiect etc. Grilele nu ne pot spune nimic despre toate aceste aspecte ale examinării, dar le rămâne avantajul de a reprezenta teste „precise” și în privința informațiilor înșuite. Examenele orale au avantajele amanțite, dar și dezavantaje importante: ele sunt „punctuale”, prin natura subiectelor ne spun prea puțin despre cantitatea de informație stocată, iar precizia lor lasă și ea de dorit.

3. Sinteză? Ea nu poate fi doar logică, timpul își are rolul lui și este important să acceptăm amândouă formele, inclusiv variantele intermediere. Formele se diversifică, dar sporirea exigenței rămâne obiectivul constant, dublat, firește, de învățământele ce decurg logic, pentru cursurile și seminariile din semestrul următor. Ne dăm seama de faptul că rolul seminariilor cu caracter-pe cît posibil – practic trebuie să crească, iar faptul acesta ridică o serie de dificultăți, nu atât pentru studenții cât pentru cadrele didactice. Formele interactive de instruire, activitățile practice solicită o pregătire prealabilă mai atentă decât seminariile obișnuite.

4. Sunt observații care decurg firesc din sesiunea noastră de examene din acest an, dar vine o vreme când trebuie să le acordăm o atenție mai mare, căci nici anii nu se asemănă între ei, iar **anul 2000** reprezintă, cu siguranță, un cap de serie și în ceea ce privește locul și rolul sesiunilor de examen în formarea specialiștilor aparținând generațiilor tinere.

Prof. univ. dr. Ioan GAF-DEAC,
secretar științific al Facultății de
Management Financiar-Contabil:

1. Sesiunea din iarna anului 2000 este considerată o încercare de evaluare în primul rând **calitativă**.

Programele analitice sunt actualizate atât la disciplinele fundamentale, cât și la cele de specialitate. Rolul cel mai semnificativ în structurarea sesiunii revine Consiliului Facultății, care sub coordonarea directă a d-lui prof. univ. dr. Mircea Boulescu – decan al facultății, încă de la prima reunire din anul universitar a

atacat frontal maniera de distribuire a responsabilităților pe catedre, ani de studiu și titulari de discipline.

Practic, studenții sunt angrenați în încercarea de evaluare a cunoștințelor într-un mod realist, optimizat, chiar neinhibant, fiind cunoscute din timp temele, standardele de examinare și exigentele sporite față de alți ani.

2. Învățarea continuă este un ideal.

Ei poate fi căutat prin abordarea secvențială a procedurilor de predare și recepționare a cunoștințelor. Cadrele didactice ale facultății mai mult ca oricând, au pus accent pe modul activ de învățământ, prin implicarea studenților în elaborarea de referate, proiecte, lucrări științifice susținute preponderent la orele de seminarizare.

Biblioteca a devenit o sursă de nouătate nu atât pentru colecționarea informațiilor de curs, cât pentru identificarea elementelor de creație, de compunere pentru referatele, lucrările și studiile de cax elaborate de studenți.

O surpriză reală provine din constatarea că marea majoritatea **referatelor** întocmite la diferite discipline au deja **valoare bibliografică și caracter de material documentar** util pentru elaborarea de sinteze, cursuri, manuale și.a.

A fost lansată ideea **selecționării principalelor materiale „renosite”** scrise de studenți, care vor fi lansate pe Internet într-un site specific Facultății de Management Financiar-Contabil.

3. De la prima sesiune a anului 2000 se așteaptă afirmarea practică a creativității, profesionalismului și seriozității în abordarea procesului de învățământ atât din partea cadrelor didactice, cât și a studenților.

Este posibil să fie sesiunea cu cele mai bune rezultate din istoria facultății, deoarece premisele îndreptățesc obținerea de standarde concludente.

O expresie nouă și concretă a aprecierii de mai sus se va regăsi cu siguranță în conținut și algoritmul de desfășurare a viitoarelor sesiuni de comunicări științifice a cadrelor didactice și a studenților ce se vor derula în luniile aprilie-mai a.c.

4. Primele rezultate ale sesiunii înfățișează o „Jupă reală” dusă de studenți, cu mulțimea extrem de largă a cunoștințelor dobândite la cursuri sau din cărți și manuale.

Organizatoric, se obțin concluzii interesante, în special în privința **logiciei** susținării examenelor (săli, teste etc.).

Din punct de vedere al **metodicii învățământului**, se așteaptă **clasificarea optimului** între modalitățile de examinare scrisă, orală, cu ajutorul testelor și grilelor, respectiv, sublinierea avantajelor și dezavantajelor acestor proceduri. Cu siguranță că aceste concluzii vor fi valorificate practic la sesiunea de vară.

Așadar, este vorba în final de conjugarea esforțurilor pentru un învățământ în egală măsură formativ și informativ care să servească viitorilor absolvenți în abordările practice în care se vor angaja.

Lector univ. dr. Eugen GHIORGHITA,
secretar științific al Facultății de
Marketing și Comerț Exterior:

1. Noi optăm ca fiecare sesiuni de examene, prin concepție, programare și organizare, să i se poată conferi un asemenea atribut de **reper**, de etalon. Deci nu ne-am gândit neapărat la prima sesiune de examene din anul 2000.

Și aceasta din două motive: în primul rând, acceptiunea de „etalon” ar deveni restricțivă pentru abordarea celorlalte

sesiuni, iar în al doilea rând, trebuie să recunoaștem, fără falsă modestie, că la Facultatea de Marketing și Comerț Exterior fiecare sesiune poate fi privită drept „sesiune etalon”. Unele căi concrete de acțiune pentru atingerea acestui scop sunt expuse în răspunsul la întrebarea următoare.

2. Pregătirea studenților este abordată distinct, pe ani de studiu. O atenție specială este acordată pregătirii studenților aflați în primul an de învățământ și celor din ultimii ani.

Apropierea **examenului de licență** pentru studenții din ultimii ani – III, IV învățământ de zi, respectiv, IV și V cu frecvență redusă, prima promoție a Facultății de Marketing și Comerț Exterior – a determinat concentrarea asupra disciplinelor de licență, punându-se accentul pe prezența activă la seminarii și lucrări practice în cadrul căror studenții sunt antrenări în rezolvarea de teste și probleme de licență. Exigența cadrelor didactice este axată nu numai pe „maximizarea” prezenței, ci, mai cu seamă, pe conștientizarea rostului unui efort susținut până la atingerea obiectivului final – obținerea diplomei de licență.

Pentru studenții din primul an, problema o reprezintă adaptarea la noile structuri didactice, la noile responsabilități implicate de calitatea de student. Corectarea mentalității de „elev” cu tot apanajul acesteia – superficialitate, absențe etc. –, recuperarea unor lacune mai mici sau mai mari moștenite din liceu presupun o atitudine consecventă din partea tuturor cadrelor didactice. Experiența acumulată orientează pe fiecare cadru didactic să adopte metode proprii care coincid în efortul de captare a interesului și mobilizare a fiecărui student pentru participarea la cursuri și seminarii. Prezența are sens numai în măsura în care este efectivă, iar nu formală. În primul an de studii un mai mare accent este pus în acest sens pe **metodele pedagogice**.

Evaluarea finală este intemeiată nu numai pe valoarea răspunsurilor la examen, ci pe întreaga activitate din timpul semestrului prin testare periodică sau curentă, dialoguri atractive în timpul seminarilor și pe realizarea de cursuri care nu sunt dictate pur și simplu, ci **interactive**. Exigența manifestată încă din prima zi de școală este determinantă pentru rezultatele finale.

3. Așteptăm și de la această sesiune ceea ce așteptăm de la fiecare sesiune: rezultate din ce în ce mai bune.

4. Primele rezultate reflectă, în bună măsură, corelația dintre activitatea desfășurată la seminarii și lucrări practice semestriale și calitatea lucrărilor de la examene. Rezultatele finale, private cu luciditate și exigență, vor fi prezentate și analizate într-o ședință metodico-didactică, realizată la nivelul celor două facultăți cu profil economic, întâlnire ce va fi organizată în perioada martie-aprilie.

... Opțiuni, demersuri, împliniri care definesc cu constanță calitatea actualui didactic, o realitate ce se integrează tot mai organic și mai benefici în peisajul activității universitare.

A consemnat
Adela DEAC

REVISTA **OPINIA** națională

Director:

Prof.univ.dr.

Aurelian BONDREA

Revista se poate procura prin abonament la toate oficile postale din țară. În Catalogul RODIPET, revista se regăsește la poziția 2.256.

Costul unui abonament trimestrial este de 8.400 lei.

De asemenea, solicitări de abonamente se pot adresa redacției, cu plată prin mandat poștal sau disponibilitate de plată pe adresa:

Fundăția "România de Mâine", Palatul Sporturilor și Culturii, Parcul Tineretului, Sectorul 4, București, Calea 2511, 1/rol-B.C.R.-Sucursala Unirea

ISSN 1221-4019

Machetarea computerizată și tiparul executat de

LABORATORUL DE TEHNOREDACTARE ȘI

TIPOGRAFIA

FUNDĂȚIEI "ROMÂNIA DE MÂINE"

REDACȚIA ȘI ADMINISTRAȚIA: București, Palatul Sporturilor și Culturii, Parcul Tineretului, Sector 4, Telefon: 330.40.40/interior 182
Revista OPINIA NAȚIONALĂ este înregistrată la Oficiul de Stat pentru Invenții și Mărci
la nr. 24.000/7.090.672 din 3 septembrie 1997.

ROMÂNIA ȘI UNIUNEA EUROPEANĂ

Admiterea României la negocierile de aderare la Uniunea Europeană – o sansă de prosperitate bazată pe performanță economică și democratică

Prof.univ.dr.Mircea BOULESCU

(Continuare din numărul 270)

Asistența acordată de statele comunitare urmărește crearea condițiilor de preaderare prin adoptarea legislației, pregătirea specialiștilor, organizarea unor agenții de monitorizare și implementarea programelor în derulare. Planul detaliat se elaborează de comun acord de ambele părți implicate și stabilește responsabilități concrete și mijloace de realizare pentru fiecare etapă.

Operațiunea de „Twinning” începe prin elaborarea, de către fiecare candidat, a planului de necesități în care se prevăz domeniile prioritare specificate în documentele de aderare, în conformitate cu Programul Național de Adaptare la Acquis-ul Comunitar. Programul beneficiază de finanțarea Uniunii Europene, în condițiile programelor PHARE.

Operațiunea se finalizează de fiecare candidat în parte din fondurile alocate de Uniunea Europeană prin Programul PHARE și este operabilă în baza a două documente:

1. O înțelegere detaliată între comisie și fiecare stat candidat, prin care se stabilesc termenii și condițiile (salarii și cheltuieli), în baza cărora statele membre ale Uniunii Europene pun la dispoziția candidaților, consilierilor de preaderare plătiți în continuare, ca funcționari ai statelor din care provin (cheltuielile se rambursează prin Programul PHARE);

2. O înțelegere de „Twinning” între statul candidat și cel comunitar, ce include jurnalul operațiunii, îndatoririle fiecărei părți, mijloacele utilizate pentru realizarea obiectivelor și un buget detaliat.

„Twinning” poate fi înțeles ca o cooperare îngemănătă. Activitatea de „Twinning” are ca scop sprijinirea instituției naționale de audit în asimilarea acquis-ului comunitar, dat fiind faptul că această instituție va fi responsabilită

de controlul banilor publici proveniți din bugetul Uniunii Europene și de contribuția pe care țara candidată va trebui să o efectueze la Uniunea Europeană. Pentru aceste considerente, instituția de audit național trebuie să-și dezvolte sistemele de control financiar, să se apropie de normele comunitare și să-și dezvolte capacitatea instituțională, astfel încât să se conformeze obligațiilor izvorăte din acquis-ul comunitar.

Astfel, cîșcările de „Twinning”-uri vor fi concentrate asupra regulilor de calcul, audiență, raport, control privind plășile efectuate de țările membre către

minimum 2 ani și este etapizat pe obiective: analiza necesităților de dezvoltare instituțională, modificarea legilor ce prevăd controlul financiar și activitatea de bază în legătură cu acquis-ul comunitar, formarea formatorilor și a revizorilor pentru controlul formării și utilizării fondurilor Uniunii Europene, realizarea pachetului metodologic de control (manual de control financiar și analiză de performanță), dezvoltarea bazei infrastructurii (telecomunicații, tehnologia informației), instituirea generală a întregului personal din instituția de audit.

* * *

Referindu-se la admiterea României la negocierile de aderare la Uniunea

- Uniunea Europeană – structură și instituții
- Pentru România, lansarea negocierilor de aderare este condiționată de măsuri vizând îndeplinirea criteriilor economice
- Strategia economică pe termen mediu
- Auditul extern eficient – precondiție pentru integrarea în Uniunea Europeană
- Sistemul de colaborare TWINNING – prioritate spre acquis

Uniunea Europeană, precum și evidenței, rapoartelor și controalelor practice din țările membre privind banii proveniți din Uniunea Europeană.

O atenție deosebită se acordă personalului care urmează a fi instruit pe problemele menționate. În acest scop, se stabilește un nucleu de experți care au și rolul de viitori formatori și o grupă de revizori care se vor ocupa de auditarea formării și utilizării fondurilor de la Uniunea Europeană.

Programul de consultanță de tip „Twinning” are o durată de executare de

Europeană, președintele Emil Constantinescu a spus: „România se va strădui să fie la înălțimea încrederei care îs-a acordat”. Premierul Marii Britanii, Tony Blair, a replicat: „Îi Uniunea Europeană trebuie să fie la înălțimea speranțelor pe care le-a incurajat”.

Aderarea României la negocierile deschide calea încrederei, a speranțelor, a optimismului.

Optimismul a fost subliniat de președintele României prin afirmațiile: „Rezultatele summit-ului au depășit așteptările noastre, chiar și cele mai

recente”; „Nu mai suntem singuri, nu mai suntem sub restricția evenimentelor, sub jocul întâmplării, la marginea imperiilor”; „Suntem în camera de oaspeți a unei case frumoase care până ieri o priveam din afară”; „Suntem condamnați la succes”; „Această decizie reprezintă sfârșitul generațiilor de sacrificiu, cu toate că ne așteaptă greutăți” și „ar fi absurd ca români să și piardă tocmai acum răbdarea”; „Nu privițiunile, nu diferențele dificultății sunt dificil de suportat, ci incertitudinea; or, aceasta nu mai există”.

În declarația din 10 decembrie 1999, președintele României, Emil Constantinescu este de părere că „la 10 ani de la căderea comunismului, români își văd împlinite idealurile în numele

nilor țări în sistemul vamal și comercial al Uniunii Europene se coreleză cu nevoile acesteia de a-și lărgi piețele de desfășare.

Începerea negocierilor de aderare la Uniunea Europeană nu trebuie privită numai ca o favoare făcută României. Țările prospere și democrațile consolidate își promovează, prin extinderea Uniunii Europene, și propriile interese. Începerea negocierilor de aderare nu trebuie privită ca o favoare, dar nici numai recunoașterea unor merite deosebite ale României. Să nu ne amăgim în nici un sens. Începerea negocierilor nu este nici favoare, nici recompensă. Ea este o sansă oferită României, care, prin integrarea în civilizația europeană modernă, să-și asigure stabilitatea, demnitatea, libertatea și prosperitatea. Sansa este însoțită de o concurență dură a lumii.

Invitarea României să înceapă oficial negocierile de aderare la Uniunea Europeană este și nu este un miracol. Este o sansă care necesită serioase eforturi. Realitatea este că România nu îndeplinește criteriile economice de începere a negocierilor. Aducerea României în Uniunea Europeană este urmarea strictă a unei decizii politice. Referindu-se la acest aspect, Verheugen arată că Uniunea Europeană este conștientă de dificultățile reformei în România. Mulți cetățeni au renunțat să mai spere. Este nevoie să se ofere noi ținte pentru continuarea reformei, pentru macrostabilizare.

Prin începerea negocierilor de aderare la Uniunea Europeană România nu este condamnată la succes. Succesul nu vine de la sine. Aderarea este un concept complex și de durată, un proces care presupune străduință, responsabilitate, efort pentru performanță economică și democratică. Negocierile înseamnă o procedură de sprijin și de control care continuă până când Uniunea Europeană se asigură că țara candidată la aderare începe să semene cu cea din Europa Occidentală.

Y2K Anul 2000

Lect. univ. dr. Marius Daniel MAREŞ

În conformitate cu previziunile experților în domeniul prelucrării electronice a datelor, sfârșitul mileniului ar fi provocat un adevarat infern, fiind posibilă autolansarea rachetelor intercontinentale, defecarea sistemelor de răcire a centralelor atomice, prăbușirea bursei din New York, Tokio etc. Adevarat este că bug-ul (eroarea) mileniului poate provoca imense pagube economice, acolo unde nu este tratată din timp această problemă.

Cauza acestei potențiale stări dezastruoase reprezinta o mică eroare de programare realizată în anii 1960-1970, moment când pentru memorarea datei s-au utilizat doar două caractere (anul 1999 apare memorat fără indicarea secolului, respectiv 99), deoarece atunci fiecare bit de spațiu de stocare costa o avere.

La momentul în care se va intra în 01.01.2000 cifrele corespunzătoare anului vor fi 00, calculatorul interpretând anul ca

fiind 1900 sau 80 corespunzând anului 1980 (data de naștere a calculatoarelor personale).

În urma acestei situații au apărut, ca ciupercile după ploaie, firme al căror obiect de activitate este securizarea calculatoarelor împotriva bug-ului mileniului. În afară de orice pericol sunt utilizatorii de hardware și software, nou achiziționat după 1995.

Problemele care puteau apărea ar fi fost generate de două surse potențiale: sistemul de echipamente (componenta BIOS) și sistemul de programe (sistem de operare, programe aplicative).

Asupra echipamentului de calcul s-a realizat o primă verificare asupra componentei BIOS care furnizează sistemului data acesteia. A două verificare a avut în vedere corectarea indicației datei din formatul de două caractere în formatul corect. Recunoașterea anului bisect, în anul 2000, luna februarie, va avea 29 zile, reprezentă o a treia probă la care a fost supus BIOS-ul. Fiecare eroare depistată a fost corectată, existând

programe specializate care să producă trecerea automată la afișarea corectă a datei.

Elementul constructiv al calculatorului care produce această eroare este un mic ceas cu baterie RTC (Real Time Clock) care măsoară trecerea timpului și atunci când calculatorul este deconectat de la alimentare, transmijând data către BIOS. Acesta după începutul anului 2000 a trebuit să înlocuiască automat primele două cifre ale anului (19 cu 20).

Producătorii de BIOS-uri au publicat compatibilitatea acestora cu anul 2000, indicație referindu-se la data creșterii. Producătorul AMI a comunicat că toate versiunile de BIOS Ami, începând cu 15 iulie 1995, sunt compatibile cu anul 2000. AWARD anunță: în cazul versiunilor create la 26 aprilie 1994, data va fi fixată în anul 2000 o singură dată, versiunile create în perioada 26 aprilie 1994-31 mai 1995 trebuie schimbate; versiunile create după 31 mai 1995 sunt perfect compatibile cu anul 2000.

Utilizatorul a putut verifica singur BIOS-ul cu privire la această compatibilitate, realizând următoarele trei teste:

Test 1: Start corect. Se pornește calculatorul în mod DOS prin intermediul unei dischete-sistem, apoi, cu ajutorul comenzii DOS „DATE”, se

stabilește data sistemului ca 31.12.1999 și al comenzii „TIME” se precizează ora 23.58. Se oprește calculatorul care se va reporni după trei minute cu ajutorul același disc-sistem. Se controliază data, calculatorul compatibil afișând 01.01.2000.

Test 2: Introducerea manuală a datei. În cazul în care primul test nu a fost trecut, utilizatorul introduce manual din DOS data corectă de 01.01.2000. Se oprește, se repornește calculatorul și se verifică data. Dacă este afișat anul 2000, va fi suficient ca în următorul mileniu să fie fixată manual data, în caz contrar trebuie schimbat BIOS-ul.

Test 3: Test an bisect. Unele versiuni de BIOS nu înregistrează anul 2000 ca an bisect, uitând să includă ziua de 29 februarie în calculul timpului. Verificarea se realizează prin introducerea datei de 28 februarie 2000, a orei 23:58, oprirea calculatorului, scurgerea unei perioade de 3 minute și repornirea acestuia. Dacă data afișată este 29.02.2000 testul a fost trecut, în caz contrar se va interveni manual prin corectarea datei, dar și a zilei săptămânii.

O a doua grupare de verificări a fost realizată asupra sistemului de operare și asupra programelor. Toate sistemele de operare (exceptie făcând Linux și Windows NT 4.0) solicită data de la BIOS.

Versiunile de MS-DOS mai mici decât 6.0 nu sunt compatibile cu anul 2000. Windows'95 preia data din DOS, fiind dependent de BIOS; Windows '98 nu are astfel de probleme, fiind capabil să recunoască data greșită din BIOS și să o corecteze.

Referitor la programele aplicative, un procent de 98% dintre acestea au obținut data și ora de la sistemul de operare. Situația poate fi dificilă în momentul în care realizatorul respectivului program a realizat stocarea datei prin folosirea a doar două caractere. În acest caz se impune modificarea conceptuală și practică a respectivului program aplicativ prin stocarea datei într-un câmp format din patru cifre.

La nivelul celor două laboratoare de informatică ale Universității „Spiru Haret”, datorită dotării cu tehniciile de calcul, de excepție, nu am constat un pericol pentru derularea activității practice a studenților, a cadrelor didactice.

În acest sens trebuie remarcat efortul deosebit depus de conducerea universității, efort legat de măsurile de verificări, de evitare a oricărui erori, măsuri care vor continua să se aplique pe tot parcursul acestui an, deoarece acest pericol rămâne încă în actualitate, astfel încât activitatea să se desfășoare fără incidente de natură tehnică încă din primele zile ale anului 2000.